

Församlingsinstruktion för Södra Lapplands pastorat

körsång delaktighet orgelmusik
asyl fika
Begravning
Dop mångfald
rockkonsert julotta
skotergudstjänst gospel
Konfirmation
trivsel tillsammans
samtal Vigsel
matlagning lekar
Sjukhuskyrka nattvard
drive-in-gudstjänst diakoni möten
pyssel gemenskap sammanhang

Södra Lapplands pastorat är en samverkan mellan församlingarna Dorotea-Risbäck, Lycksele, Stensele, Vilhelmina och Åsele-Fredrika.

Vi vill i vår bygd hjälpa människor att upptäcka det överflödande liv som Jesus vill ge varje människa. Detta vill vi göra genom att vara en aktiv aktör och medverka i Södra Lapplands samhällbygge samt vara bärare av hopp och framtidstro och visa på varje människas unika värde som skapad, försonad och upprättad.

Innehåll

Pastoratspresentation	3
Samvärldsanalys	4
Slutsatser barnkonsekvensanalys	5
Pastoralt program för den grundläggande uppgiften	
Gudstjänst	6
Undervisning	9
Diakoni	10
Mission	13
Ansvarsfördelning församling och pastorat	14
Redovisning av hur prästtjänster disponeras	15
Domkapitlets reglering av pastoratets verksamhet	15
Utvärdering	15
Bilaga 1 Övergripande Samvärldsanalys	17
Bilaga 2 Samvärldsanalys Dorotea-Risbäck	18
Bilaga 3 Samvärldsanalys Lycksele	20
Bilaga 4 Samvärldsanalys Stensele	22
Bilaga 5 Samvärldsanalys Vilhelmina	24
Bilaga 6 Samvärldsanalys Åsele-Fredrika	26
Bilaga 7 Barnkonsekvensanalys	29

Församlingsinstruktion för Södra Lapplands pastorat 2016

Omslagsbild: Illustration "Pastoratskänslan", Olle Thoors
Foto: Olle Thoors, Hans Lind, Svenska kyrkans bildarkiv, IKON
Grafisk formgivning: Olle Thoors
Tryck: Nya Tryckeriet, Lycksele, 2017
Papper: Tom&Otto gloss, FSC-certifierat, EU Ecolabel,
ISO 14001-märkt

Svenska kyrkan
SÖDRA LAPPLANDS PASTORAT

Pastoratspresentation

Församlingarnas historia går tillbaka till början av 1600-talet när det beslutades att en kyrka skulle byggas inom det som nu är Södra Lappland. Den första kyrkan byggdes på en udde i Umeälven, på en befintlig samisk samlingsplats, och togs i bruk 1607. Platsen kom så småningom att bli Lycksele. Under årens lopp har fler kyrkor byggts och gamla församlingar delats och nya bildats. Svenska kyrkan har under hela sin historia följt med dit människor valt att bosätta sig och befolkningstillväxten har lett till att kyrkan har anpassat sin verksamhet till rådande förutsättningar och successivt ökat.

De fem församlingar som idag samverkar i pastoratet har en gemensam historia som sträcker sig tillbaka ända till 1600-talet. År 1648 bildades Åsele församling ur dåvarande Lycksele församling. Ur Åsele församling bildades 1799 Borgvattnet (Dorotea-Risbäck) och 1812 Volgsjö (Vilhelmina). Stensele församling bildades ur Lycksele församling 1822. Totalt omfattar pastoratet c:a 26 500 km2 av Västerbottens inland.

Pastoratets kvarvarande äldsta kyrkor är Lycksele kyrka som uppfördes 1795-1799, invigdes 1799 samt Fredrika kyrka som uppfördes 1796-1797, stod klar 1809 och invigdes 1810. Totalt finns idag inom pastoratet 17 kyrkor, 4 kapell och 8 gravkapell. Övriga byggnader som pastoratet förvaltar inom församlings- och begravningsverksamheten uppgår till 59 stycken. Fastighetsbeståndet är en utmaning för pastoratet, både nu och i framtiden. Stora kostnader knyts till fastigheterna samtidigt som de också behövs för att bedriva den grundläggande uppgiften.

Alla församlingarna präglas av en lågkyrklig kyrkofromhet där de stora väckelseperioderna haft ett tydligt inflytande. Det ekumeniska arbetet är en viktig del i församlingslivet. Pingstförsamlingar, Eumeniakyrkan, Frälsningsarmén samt ytterligare några mindre frikyrkor finns representerade i olika grad i församlingarna. I Lycksele församling finns en samarbetskyrka med EFS Lycksele där ett samarbetsavtal reglerar EFS ansvar för det kyrkliga arbetet i kyrkans område.

I församlingarna firas ett rikt och omfattande gudstjänstliv med olika inriktningar alltifrån högmässor, temagudstjänster, musikgudstjänster, till andakter i grupper och sockenbud. Gudstjänster hålls i stora församlingskyrkor, i kapell, i hemmen och i byastugorna samt på sjukhus.

År 2015 firades totalt 2 500 gudstjänster med 70 894 deltagare.

	2015	Antal gudstjänster	Antal deltagare	Antal kommunikanter
Dorotea-Risbäcks församling		125	2 990	178
Lycksele församling		1278	30 872	3 638
Stensele församling		331	8 791	1 483
Vilhelmina församling		569	23 812	2 236
Åsele-Fredrika församling		197	4 429	154
		2 500	70 894	7 689

2015 hölls totalt 634 dop-, vigsel- och begravningsgudstjänster med totalt 22 697 deltagare.

2015	Begravningsgudstjänster		Dopgudstjänster		Vigselgudstjänster	
	Antal	Antal delt.	Antal	Ant delt.	Antal	Antal delt.
Dorotea-Risbäcks församling	47	956	10	354	2	67
Lycksele församling	132	5 150	103	2 715	31	1 408
Stensele församling	61	2 098	20	746	8	496
Vilhelmina församling	93	3 435	40	1 793	24	1 602
Åsele-Fredrika församling	52	1 321	6	229	5	327
	385	12 960	179	5 837	70	3 900

Samvärldsanalys

Södra Lapplands pastorat verkar på många sätt i en unik nutidsmiljö, präglad av både historia, kultur och geografi.

Bygden har under de senaste 40 åren präglats av befolkningsminskning. Trots det har människorna som bor och verkar här en envis inställning som gör att man tror på sin bygd och att man är beredd att satsa både eget kapital, tid och engagemang för att bygga vidare på det man tror på. Det är denna anda som skapat vår historiska, kulturella och geografiska miljö och som kan spåras bakåt både till nybyggare och ursprungsbefolkningen samer och som skulle kunna sägas präglar våra bygder idag.

Under hela Svenska kyrkans historia i inlandet har den stått i en kontinuerlig dialog med det omgivande samhället. Tillsammans har vi mött de utmaningar man ställts inför, försökt se möjligheter i det som till förstörne upplevts som hot eller problem. På det sättet har Svenska kyrkan kunnat stå sig stark genom all samhällsutveckling och alla förändringar.

I en tid när det svenska samhället alltmer pratar om mångkultur och mångspråkighet är våra bygder sedan länge mångkulturell och mångspråkig. Äldst utan jämförelse är den samiska kulturen och de samiska språken. Alla kommuner inom Södra Lapplands pastorat, förutom Åsele, är idag samiska förvaltningskommuner, något som tydligt stärker samisk kultur och språk.

Södra Lapplands pastorat är en del av denna mångfacetterade miljö. Arbetet i församlingarna behöver självklart kännetecknas av det som är vår kyrkas identitet och själ så som den uttrycks i portalparagrafen i KO 1. Avdelningens inledning:
Den kristna kyrkan bekänner en enda Gud – Fadern, Sonen och den heliga Anden – som skapar, frälser och ger liv. Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och delar den kristna beaktelsen och lovsången till en treenig Gud. Kyrkans centrum och livskälla är Jesus Kristus och evangeliet om honom. Evangeliet leder människan till gemenskap med Gud, som är hennes ursprung och mål. Hos Gud finns ett outtömligt djup av vishet, nåd och kärlek. Kyrkans tro innebär en grundläggande tillit till Gud och bygger på Guds väldiga handlingar, som är omvittnade i Bibeln och möter människorna i deras liv. Tron har ett från det apostoliska arvet överlämnat inne-

håll som kyrkan för vidare och som blir till en personlig erfarenhet i människornas liv. Den grundläggande tro, beaktelse och lära som Svenska kyrkan står för ska komma till uttryck i allt vad kyrkan gör och säger. Kyrkans uppgift är att för alla klargöra vad dess tro, beaktelse och lära innebär. Svenska kyrkan inbjuder alla att tillhöra trons folk och dela dess liv. I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet.

Därför behövs nu i Södra Lapplands pastorats församlingar en tydlig reflektion kring vad det är att vara kyrka i en samvärld som präglas av befolkningsminskning, mångkultur, mångreligiositet, ökad ensamhet, psykisk ohälsa och ekonomisk utsatthet. Hur vi med minskande resurser kan möta vår tids utmaningar, hur erfarenheterna av att ha verkat i våra bygder över 400 år, kan hjälpa oss att vara kyrka i denna nya tids utmaningar är en viktig fråga.

Att fortsättningsvis vara relevant och uppfattas som en del av samhällsbygget kräver tydlig identitet i tro, lära och liv. I mötet med det ovana och obekanta är den tydligheten en tröskelsänkare och hjälper oss att vara intressanta och spännande alternativ i livs- och världsåskådningarnas tempelsal.

När jag har gått omkring och sett på era gudsbilder har jag nämligen också upptäckt ett altare med inskriften: Åt en okänd gud. Det som ni alltså dyrkar utan att känna till, det är vad jag förkunnar för er. (Apg 17:23)

I mångt och mycket befinner vi oss i en liknande situation som den tidiga kristna kyrkan. Människors kunskap om och förståelse av den kristna trons grunder kan inte längre tas för givet. Därför är det viktigt att den reflektion som behöver ske i församlingarna tar fasta på att med ännu mer tydlighet och engagemang lyfta fram den kristna tron i arbetet. Samtalet om och undervisningen i kristen tro måste stärkas och prioriteras i förkunnele och i mötet med människor för att möta samtidens utmaningar. Den diakonala reflektionen och utvecklingen behöver också vara en viktig fokuspunkt i arbetet.

Slutsatser – barnkonsekvensanalys

Då våra verksamheter fyller en diakonal och social funktion för många barn och unga är det oerhört viktigt att alla ska ha möjlighet att delta oavsett ekonomiska förutsättningar.

Enligt barnkonventionens sjätte artikel har alla barn rätt till liv och utveckling. I barnkonventionen ses även andlig utveckling som en del av en helhet av barns behov tillsammans med barnets fysiska, psykiska, moraliska och sociala utveckling. Därför ska verksamheter och gudstjänster utformas så att även barn och ungdomar får dessa behov tillgodosedda.

Antalet flyktingfamiljer och ensamkommande flyktingbarn ökar och för att få en positiv integration måste vi i församlingarna, tillsammans med andra aktörer i samhället, hjälpas åt att hitta lösningar.

Även när det gäller den ökade psykiska ohälsan och problemen med alkohol och droger måste vi tillsammans hitta vägar för att arbeta förebyggande och möta de behov vi ser.

Barnets bästa ska, enligt barnkonventionen (artikel 3), beaktas vid alla beslut som rör barn, exempelvis vid inköp, byggnationer, omstruktureringar och personalärenden.

Slutsatser:

- Allt fler barn och unga lever i ekonomiskt utsatta familjer.
- Många av våra gudstjänster möter inte barn och ungdomars behov av andlig utveckling och gudstjänstliv.
- Det finns många flyktingfamiljer och ensamkommande flyktingbarn.
- Bra samarbete och samverkan med andra aktörer i samhället krävs för att kunna svara mot barn och ungdomars behov.
- Psykisk ohälsa finns bland barn och unga.
- Alkohol och droger är ett problem bland alltför många unga.

Pastoralt program för den grundläggande uppgiften

Gudstjänst

Församlingarna i Södra Lapplands pastorat, Åsele-Fredrika, Dorotea-Risbäck, Vilhelmina, Stensele och Lycksele vill, med Kristus som centrum, skapa en kyrka där människor får bli rustade för sin vandring genom livet.

Gudstjänsten är centrum för församlingens liv, där människor möts för gemenskap med Gud och varandra. Kyrkans musik, bibelns ord, bönen och sakramenten vävs samman för att skapa gudstjänstens helhet. Den ska präglas av mångfald, delaktighet och öppenhet. De lokala förutsättningarna varierar stort i vårt geografiskt vidsträckt pastorat. Gudstjänster firas i fjällkyrkor, byakapellet liksom på centralorter. För att möta de lokala behoven krävs det lyhördhet i gudstjänstplaneringen när det gäller gudstjänsttider och lokaler. Gudstjänsten ska vara tillgänglig även för de som har långt till kyrkan. Viktigt är att fira gudstjänst på boenden och lasarett, hålla veckomässor, stugmöten för olika åldrar och anpassa dem till deltagarnas förutsättningar och behov.

I vårt pastorat har vi en mångfald av olika kulturer som vi behöver bevara och vårda. Här tänker vi särskilt på det samiska livet och människor som kommer till oss från andra länder. Det egna språkets betydelse för att gudstjänsten ska upplevas mer relevant kan inte nog understrykas.

Vi ska lägga stor vikt vid att barn och ungdomar trivs i gudstjänsten och att deras erfarenheter och behov lyfts fram. Vi vill inspirera och integrera dessa i gudstjänsterna så att de blir en naturlig del av vårt gudstjänstfirande. Barnens stund ska vara en självklar del av varje gudstjänst. Vi önskar få in dop i söndagens gudstjänster, så att dopfamiljen på ett naturligt sätt blir del av den gudstjänstfirande församlingen.

I gudstjänsten ska det ges rum för varje människas andliga längtan och själsliga behov. Vi vill att gudstjänstdeltagaren ska uppleva att gudstjänsten berör genom att vara meningsfull och angelägen.

En viktig del av gudstjänsten är musiken. Musiken har förmågan att öppna människors hjärta för Guds ord. Därför vill vi satsa på våra körer, både för barn, ung-

domar och vuxna, som regelbundet medverkar i gudstjänsterna och konserter.

I pastoratet finns ett stort utbud av konserter genom vilka vi når en bred publik. Vår ambition är att förena den andliga dimensionen av musiken med att vara kulturbärare. Vi ser det som vårt ansvar att utbilda körsångare, orgelelever och övriga musiker inom kyrkomusiken för att föra traditioner vidare.

Församlingarna ska uppmuntra till ideellt engagemang och ta vara på människors förmågor och talanger för att öka delaktighet i både gudstjänsterna och övrig verksamhet. Vi ska bekräfta hur betydelsefulla och viktiga de frivilliga människorna är för ett rikt gudstjänstliv.

Varje församling ska ha en dop-, vigsel- samt begravningspastoral som är anpassad till de lokala förutsättningarna. Vi ska vara väl beredda att möta församlingsbor i både glädje och sorg. (Lika eller olika) Församlingarna i Södra Lapplands pastorat ska medvetet arbeta för att gudstjänsterna ska vara mötesplats mellan Gud och människan i alla hennes dimensioner. Sakramenten är centrala för att uppleva det Heliga i vår kyrka, där möter vi Kristus själv genom den heliga Anden. Kyrkans musik har förmågan att bära upplevelsen av Gud och fördjupa upplevelsen av det Heliga.

”Gudstjänsten är centrum för församlingens liv, där människor möts för gemenskap med Gud och varandra”

”Församlingen ska vara en mötesplats där alla känner sig sedda och betydelsefulla”

Undervisning

Undervisning och lärande är själva grunden i församlingarnas gudstjänstliv, diakoni och mission. Målet är att förmedla Gud och hjälpa människor att växa i tro och som människa.

Det ska vi göra på ett tydligt sätt och anpassa formen och språket för att tala till människorna i den tid vi lever. Undervisningens och lärandets roll är att väcka intresse för den kristna tron och ge möjlighet till personlig och andlig utveckling i egen takt.

Församlingen ska vara en mötesplats där alla känner sig sedda och betydelsefulla. Att få vara den man är i en positiv och öppen gemenskap där kristna värderingar/budskap ligger till grund. De mål som ska ligga till grund för församlingarnas undervisning och lärande är att bedriva verksamhet som attraherar samt så ett frö av den kristna tron. Målet är att alla, så långt det är möjligt, ska kunna delta oavsett funktionsnedsättning, ekonomisk situation, språkliga barriärer och geografiska utmaningar. Vi ska utbilda och inspirera framtida musiker samt rekrytera frivilliga och hjälpledare.

Församlingarnas pedagogiska grundsyn ska präglas av: *”Allt det ni vill att människorna ska göra för er, det ska ni också göra för dem”*. (Matt 7:12)

Tyvärr kan inte alla delta på sina egna villkor. Det finns olika typer av hinder som vi i församlingarna får arbeta med att undanröja.

- Ekonomiska (att vissa aktiviteter kostar pengar)
- Centralisering (svårt för dem som bor utanför tätorterna att delta)
- Lokalernas utformning (för de med funktionshinder)
- Språket. Församlingarna saknar beredskap för att bedriva undervisning för dem med annat modersmål än svenska. I gudstjänstsammanhang talar liturgin delvis sitt eget språk. Där kan affischer på flera språk, liksom agendor på bland annat engelska vara ett litet steg på väg till en ökad integration. Centrala bibliska och liturgiska texter behöver också finnas tillgänglig på flera språk.

Diakoni

Diakoni är medmänsklig omsorg, grundad i Kristi kärlek, uttryckt i församlingens liv och gemenskap. Det diakonala uppdraget i pastoratets fem församlingar blir då att gestalta Guds närvaro i mötet med människor.

Det diakonala förhållningsättet är hela församlingens angelägenhet och ett uttryck för Jesu omsorg om hela människan. Det diakonala uppdraget möter nya utmaningar genom de ökade behov som växer sig större i vårt närområde.

Att arbeta diakonalt innebär samtidigt att pastoratets församlingar också är en röst för medmänsklighet och människovärdet i samhällsdedatten. Det diakonala arbetet karaktäriseras även av samverkan med många frivilliga och andra organisationer i samhällslivet. Mötet med det mångkulturella och flerspråkiga ställer större krav på diakonin där just möjligheten att dela livet på sitt eget språk eller ett språk man behärskar blir särskilt viktigt. Diakonen blir med sin kompetens också en viktig resurs som samordnare i det diakonala arbetet.

Södra Lapplands pastorat ser två övergripande prioriteringsområden inom det diakonala arbetet.

- Att stödja barn och ungdomar genom att minska utsattheten i deras livssituation, förebygga ensamhet och självskadebeteende.
- Bidra till ökad trygghet och gemenskap för den växande gruppen äldre.

Det diakonala arbetet i Dorotea-Risbäck församling vill även bedriva ett aktivt uppsökande arbete bland människor i utsatthet, arbeta med värdegrundsfrågor och bidra till minskade motsättningar.

Det diakonala arbetet i Lycksele församling vill ytterligare prioritera ett integrationsarbete bland nyanlända och skapa stödjande mötesplatser för gruppen asylsökande.

Det diakonala arbetet i Storuman-Stensele församling vill utöver den gemensamma prioriteringen lägga vikt på att diakonin ska finnas närvarande i kriser.

Det diakonala arbetet i Vilhelmina församling vill utöver den gemensamma prioriteringen prioritera ett riktat arbete gentemot samer och andra grupper av minoriteter.

Det diakonala arbetet i Åsele-Fredrika församling vill utöver den gemensamma prioriteringen aktivt möta asylsökande och migranter i sitt närområde.

”Det diakonala uppdraget möter nya utmaningar genom de ökade behov som växer sig större i vårt närområde”

”Samiskans ställning som minoritetsspråk kan visas i delar av gudstjänstordningen”

Mission

Jesu befallning att "gå ut i hela världen" blir det bärande uppdraget för alla troende i alla tider. Uppdraget spränger alla tidsmässiga, kulturella och geografiska gränser.

Missionen berör varje människa och hennes livsmiljö utifrån hennes värde som skapad och älskad av Gud. Södra Lapplands pastorat med dess fem församlingar bör finna former för arbetet med mission utifrån de lokala förhållanden som finns här.

Många språk finns representerade i gudstjänster och samlingar. Samiskans ställning som minoritetsspråk kan visas i delar av gudstjänstordningen och kontakter tas med personer som talar något av de aktuella samiska språken när särskilda behov uppstår. Personer från olika nationer känner mer engagemang och delaktighet om de kan följa med i textläsning och agendor på sitt eget språk. Döpnad undervisning på aktuellt språk ska utarbetas för användning i arbetet med konvertiter.

"Vem vill vara vår budbärare" Jes 6:8. En kyrka, vars mål och mening är Uppståndelsens verklighet och betydelse, är aldrig begränsad till materiella resurser. Människors tro och engagemang är det som gör kyrkan till en levande kraft i vårt vidsträckta pastorat. Vi ska vårda, uppmuntra, utrusta och utbilda till frivilligt ledarskap och delaktighet när andra resurser inte räcker till i den lokala församlingens arbete. Här finns också en viktig samverkan med inomkyrkliga rörelser som EFS.

Bilden av kyrkobyggnaden som "söndagsrummet" behöver bearbetas. Där kyrkan ligger "mitt i byn" kan den användas för missionsuppdraget där möten och samlingar kan pågå hela veckan. Mötesplatser för bön, studier och gudstjänster kan också vara hem, friluftsanläggningar och allmänna lokaler där egna saknas.

Den lokala församlingens närvaro på t ex skolor, sjukhus, äldreboende och andra platser kan öka intresset för kristen tro.

Det globala engagemanget ska upprätthållas genom information om och lokalt stöd till Svenska kyrkans Internationella arbete. Många nya kontakter mot andra länder skapas genom de invandrare som deltar i församlingsverksamheten.

Målet bör vara att inkludera andra språkgrupper i verksamheten och genom texter och agendor göra det möjligt för invandrare att aktivt delta i gudstjänster och samlingar. På så sätt kan man kanske även öka engagemanget för det internationella arbetet hos övriga församlingsbor.

Ansvarsfördelning församling och pastorat

Av KO 4 kap 2§ framgår det att: ”Kyrkorådet ska ha omsorg om församllingslivet och har gemensamt med kyrkoherden ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.”

Det är alltså pastoratets gemensamma ansvar att uppdraget med den grundläggande uppgiften fullföljs i alla församlingar. Detta framgår av KO 2 kap 5§: ”Pastoratet har som pastoralt område det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. Pastoratet har det ekonomiska ansvaret för alla församlingens uppgifter.”

Likväl fördelas uppgifterna mellan församlingsnivån och pastoratsnivån, somligt utför pastoratet, somligt en enskild församling på pastoratets uppdrag och somligt helt i den enskilda församlingen.

I Södra Lapplands pastorat ansvarar pastoratet för att anställa och avlöna den personal, samt anskaffa och underhålla den egendom, som behövs för församlingarnas verksamhet (KO 2 kap 1§).

Pastoratet är huvudman och ansvarig för begravningsverksamheten inom pastoratets geografiska område. För dessa uppgifter har pastoratet organiserat sig i ett kansli under ledning av en kanslichef, samt en fastighets- och kyrkogårdschef, som med stöd av två kyrkogårdsföreståndare, leder arbetet inom detta område.

Varje församling ansvarar utifrån sina förutsättningar, lokala historia och traditioner för att den grundläggande uppgiften blir utförd, allt enligt KO 2 kap 1§: ”Församlingen är det lokala pastorala området”. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Det finns särskilda bestämmelser om skyldigheten att tillhandahålla dop, konfirmation, vigsel och begravningsgudstjänst.

Övriga uppgifter som åligger församlingen och dess församlingsråd framgår av KO. Av detta följer att församlingsherden på kyrkoherdens delegation tillsammans med medarbetare och församlingsråd ska lägga fram budgetäskande för år 1 samt plan för år 2-3. Lycksele församling har därtill ett ansvar för den pastoratsgemensamma uppgiften som arbetet inom sjukhuskyrkan utgör. Vilhelmina församling har därtill ett ansvar för den pastoratsgemensamma uppgiften som arbetet inom Fatmomakke kulturresevat utgör.

Samverkan och samordning mellan de uppgifter som respektive församling ansvarar för sker mellan berörda församlingsherdar alternativt om det berör samtliga församlingar i ledningsmötet där kyrkoherde, samtliga församlingsherdar samt kanslichef och fastighets-/kyrkogårdschef ingår.

I de frågor där pastoratet (kyrkorådet) har att besluta om något som berör en enskild församling ska ett samråd ske mellan kyrkoråd och församlingsråd enligt den arbetsordning som kyrkorådet fastslagit. Detta regleras också i KO 3 kap 22§.

När det gäller vissa frågor kring kyrkobyggnader är församlingens röst stark och påverkar pastoratets möjlighet att fatta beslut, se KO 40 kap 7§, 9§.

Redovisning av hur prästtjänster disponeras

Enligt stiftsstyrelsens beslut ska det i Södra Lapplands pastorat finnas totalt 20 prästtjänster. Samtliga prästtjänster har hela pastoratet som arbetsområde, men varje enskild tjänst har sitt sammanhang i en församling. Det är viktigt med denna församlingskoppling för att långsiktigt kunna bygga församling genom kontinuerligt arbete och kontinuerliga kontakter och relationer. När en församling behöver stöd i en specifik situation eller under en period är det viktigt att prästtjänster kan nyttjas inom hela pastoratet. Då avstånden är stora är det viktigt att i första hand nyttja resurser mellan geografiskt närliggande församlingar.

De 19 Prästtjänsterna utöver kyrkoherdetjänsten fördelas enligt följande (ID § 20 2014-11-11):

- Placering Dorotea-Risbäck 1 församlingsherde, 1 komminister.
- Placering Lycksele 1 församlingsherde, 6 komministrar (varav en utgör 75 % sjukhuspräst).
- Placering Stensele 1 församlingsherde, 1 komminister.
- Placering Vilhelmina 1 församlingsherde, 4 komministrar.
- Placering Åsele-Fredrika 1 församlingsherde 1 komminister.

Domkapitlets reglering av pastoratets verksamhet

När det gäller de områden som Domkapitlet ska reglera verksamheten för arbetar Södra Lapplands pastorat med dess ingående församlingar enligt följande:

- I Södra Lapplands pastorat ska minst en huvudgudstjänst firas varje sönd- och helgdag, varav nattvardsgudstjänst som huvudgudstjänst minst två gånger i månaden. Varje enskild församling ska eftersträva detsamma.
- Pastoratets församlingar arbetar i sitt konfirmandarbete enligt Svenska kyrkans

riktlinjer för konfirmandarbete och avser för detta utarbeta en handlingsplan. Vilhelmina församling som har god erfarenhet av att bedriva konfirmandarbetet ett år tidigare, så konfirmandgudstjänst hålls det år ungdomarna fyller 14 år, ska ges möjlighet att fortsätta detta.

- Behörighetsnivån för den kyrkomusiker som avses i 34 kap. KO ska vara organist i Lycksele, Stensele och Vilhelmina församlingar. I Dorotea-Risbäcks och Åsele-Fredrika församlingar är behörighetsnivån kantor.

- Södra Lapplands pastorats församlingar har ett stort och väl utvecklat arbete med barn och unga 0-18 år. Pastoratet avser att utarbeta en gemensam handlingsplan för sitt arbete med barn och unga 0-18 år som ska tillämpas i varje församling utifrån sina förutsättningar och behov.

- Barnkonsekvensanalys bifogas med FIN.

Utvärdering

Denna församlingsinstruktion utvärderas och revideras vid behov, men också i början på varje ny mandatperiod. Enklare uppföljning bör ske vid årlig verksamhetsuppföljning och i samband med budgetarbetet. Fråga om förändring av instruktionen kan när som helst väckas av domkapitlet, pastoratets kyrkoråd, kyrkoherden eller av någon av församlingarnas församlingsråd.

Utvärdering av barnkonsekvensanalysen rörande FIN görs lämpligen i samband med genomgång av denna, vilket är sagt ska ske minst en gång per mandatperiod. Stiftet följer också upp arbetet genom biskopsvisitation.

Kyrkoherden och kyrkorådet
i Södra Lapplands pastorat

Församlingsinstruktion för Södra Lapplands pastorat

Domkapitlet har vid sitt sammanträde den 8 december 2016 behandlat ert insända förslag till församlingsinstruktion (FIN) och i enlighet med 57 kap. 1, 5-7 §§ kyrkoordningen beslutat

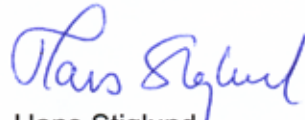
att utfärda den som gällande FIN för Södra Lapplands pastorat från och med den 8 december 2016.

Domkapitlet noterar med glädje att pastoratet har arbetat fram en välformulerad och genomtänkt församlingsinstruktion, med en tydlig koppling till omvärldsanalysen och barnkonsekvensanalysen. Det är berömvärt att pastoratet lägger stor vikt vid barnperspektivet och de frivilligas engagemang samt på ett naturligt sätt synliggör och visar upp sin identitet som en flerspråkig och kulturellt skiftande gemenskap på olika orter. Den starka samiska närvaron i pastoratet uppmärksammas särskilt, liksom de nya språken och livsförhållandena med nyanlända, som lyfts fram som en rikedom och kraftkälla.

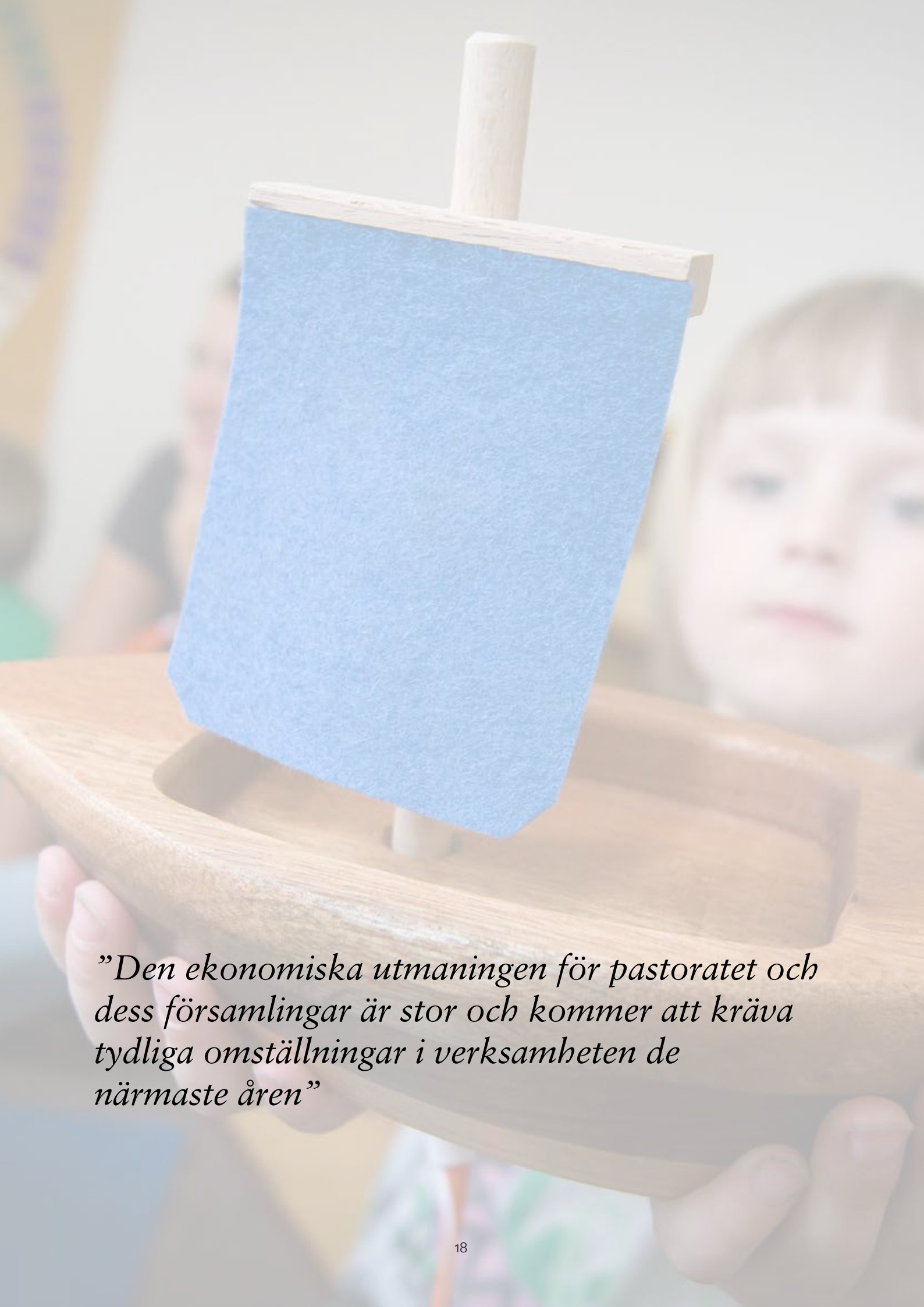
Domkapitlet noterar det förebildligt positiva förhållningssättet att på ett ansvarsfullt sätt ta sig an klart identifierade utmaningar, som ett stort pastorat i glesbygden har att förhålla sig till. Pastoratet betonar i FIN diakonins konkreta betydelse i arbetet bland människor och tar vara på möjligheterna som samverkan med andra aktörer i samhället ger.

Domkapitlet önskar Guds rika vägledning och bistånd i ert framtidsyftande församlingsliv.

På domkapitlets vägnar,

Hans Stiglund
Biskop

Ritvaelsa Seppälä
Stiftsadjunkt

”Den ekonomiska utmaningen för pastoratet och dess församlingar är stor och kommer att kräva tydliga omställningar i verksamheten de närmaste åren”

Bilaga 1

Övergripande samvärldsbeskrivning

Pastoratets församlingar har haft en tydlig medlemsminskning sedan år 2000 och har gått från en kyrkotillhörighet på c:a 91,4 % till 76,2 %.

Område	Ämne	1999	2015	1999-2015
Dorotea-Risbäcks församling	Medlemmar i Svenska Kyrkan	3 148	2 167	-31,2%
	Total folkmängd	3 364	2 740	-18,5%
		93,6%	79,1%	-18,3%
Lycksele församling	Medlemmar i Svenska Kyrkan	11 856	8 973	-24,3%
	Total folkmängd	13 224	12 177	-7,9%
		89,7%	73,7%	-21,7%
Stensele församling	Medlemmar i Svenska Kyrkan	4 915	3 211	-34,7%
	Total folkmängd	5 412	4 438	-18,0%
		90,8%	72,4%	-25,5%
Vilhelmina församling	Medlemmar i Svenska Kyrkan	7 419	5 146	-30,6%
	Total folkmängd	8 006	6 829	-14,7%
		92,7%	75,4%	-23,0%
Åsele-Fredrika församling	Medlemmar i Svenska Kyrkan	3 481	2 184	-37,3%
	Total folkmängd	3 710	2 832	-23,7%
		93,8%	77,1%	-21,7%
Totalt	Medlemmar i Svenska Kyrkan	30 819	21 681	-29,7%
	Total folkmängd	33 716	29 016	-13,9%
		91,4%	74,7%	-22,3%

Befolkningsminskningen är en del av orsaken till medlemsminskningen, de övriga stora orsakerna är generationsväxlingen och aktiva utträden.

Den ekonomiska utmaningen för pastoratet och dess församlingar är stor och kommer att kräva tydliga omställningar i verksamheten de närmaste åren. Frågan är: Hur kan våra församlingar bedriva sin verksamhet och vara närvarande i en bygd som blir mer och mer avfolkad och där allt fler människor känner sig ensamma och isolerade?

Skogsnäringen har varit en stor näring och är det fortfarande, även om sysselsättningen inom den är betydligt lägre idag än förr. De enskilt största arbetsgivarna inom pastoratet är kommunerna och Västerbottens landsting, det finns även några industrier som har ett större antal anställda. Svenska kyrkan är en av de större arbetsgivarna med sina 98 tjänster som under sommarhalvåret uppgår till c:a 200 anställda.

Näringslivet präglas i övrigt av mycket småföretagande där inte minst turistnäring, handel och transportsektorn tillsammans ger många arbetstillfällen.

Kommunerna och landstinget har sina ekonomiska utmaningar med stora avstånd och allt glesare befolkade områden. Befolkningsminskningen har också lett till en allt mer åldrande befolkning varför skattekraften blir allt svagare, samtidigt som kostnaderna för äldre- och sjukvård ökar. De som väljer att bosätta sig i Södra Lappland kan ändå förvänta sig en god samhällsservice, med förskolor, skolor, primärvård, äldre- och sjukvård.

Södra Lapplands pastorat är mångkulturellt och flerspråkigt och har varit så under hela sin historia.

Bilaga 2

Samvärldsbeskrivning, Dorotea–Risbäck

Dorotea/Risbäck församling ligger i ett glesbygdsområde med minskande befolkning. I dag har Dorotea ca 2750 invånare. 1968 bodde här 4443 invånare jämfört med 1890 då det bodde 2338 invånare här.

Under de senast 10 åren har 12 personer inträtt i församlingen medan 99 personer har valt att aktivt lämna församlingen. Församlingens medlemsantal har de senaste 10 åren legat på 15 % över riksnivån. Sedan 2004–2014 har medlemmarna minskat med ca 55 personer per år. Vid årsskiftet 2015 var det 2 167 medlemmar i församlingen.

På grund av utbildning så lämnar många ungdomar orten. Vi har en åldrande befolkning där ca 30 % är över 65 år. Vi har tillfälliga öknings i befolkningsstatistiken genom de flyktingar som kommer till kommunen. Vi upplever att vi som glesbygdskommun missgynnas av den centralisering som nu drar över Sverige.

Dorotea präglas av vacker glesbygdnatur med stora skogar och många vattendrag. Samhället är lugnt med mycket låg förekomst av både droger och kriminalitet. Detta lockar barnfamiljer till orten. Företagsklimatet är bra, det finns mer än 120 företag. Största arbetsgivaren är kommunen. Några större privata företag finns på orten och det finns många fåmansföretag. Besöksnäringarna ökar och ger många säsongsarbeten. Västra delen av kommunen expanderar mest just nu. Det finns två grundskolor i kommunen, F-9 i Dorotea och en F-6 i Risbäck. Förskolorna är två med totalt 7 avdelningar och i Borgafjäll finns barnverksamheten Pedagogisk omsorg.

Föreningslivet är rikt och riktar sig till alla åldrar. (Det finns drygt 90 olika föreningar). Studieförbunden på orten har hög aktivitet med många studiecirkel. När det gäller butiker så kan det mesta hittas på orten och de har en god service till sina kunder. På grund av besparingskrav på VLL så har mycket stora neddragningarna skett inom sjukvården i kommunen. Detta har medfört ett stort missnöje och en stor utsatthet hos befolkningen.

Dorotea är en liten kommun där ”alla känner alla” både på gott och ont. Av våra ca 2750 invånare så är 494 stycken i åldern 0–19 år. 1385 är i arbetsför ålder (20–64 år) Fler än 870 är 65–104 år. Dorotea kommun är en typisk glesbygdskommun i Lappland.

Dorotea kommun är samisk förvaltningskommun vilket innebär att samer har rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg, helt eller delvis på samiska. Samer har även rätt att använda sitt språk i kontakter med kommunen och myndigheter i området. Regionen är ett samiskt område med både syd- och nordsamer.

Dorotea har sedan mer än 30 år tagit emot olika flyktingar och en del av dem har blivit bofasta. Många europeer (nysvenskar) har också bosatt sig i kommunen (holländare, danskar m.fl.) eftersom de funnit lugnet och tryggheten här. Allt eftersom befolkningen minskar blir bygdegemenskapen starkare. Nysvenskar och byarna med sina byaföreningar är viktiga, de är kitter som skapar det goda mångkulturella samhället. Det är dock tufft att komma som nyanlända människor från fjärran länder och mångmiljonstäder till glesbygd. De upplever ofta ensamhet och isolering trots att det finns goda möjligheter att lära sig svenska språket och samhället. Européer däremot, de ”väljer” att komma till vår glesbygd. Eu-migranterna är få här men de finns.

Många barn och ungdomar mår dåligt med självskadebeteende, självsvält, utsatthet och mobbing. Vi har en allt större grupp äldre som är ensamma och de nyanlända behöver få möjlighet att integreras i samhället. Vi kommer att påverkas om samhällsservicen försämras ytterligare.

”Dorotea präglas av vacker glesbygdnatur med stora skogar och många vattendrag”

Bilaga 3

Samvärldsbeskrivning, Lycksele

I dagsläget ligger befolkningssiffran på ca 12 200 invånare varav ca 9 000 i centralorten. I Lycksele har befolkningssiffran sjunkit de senaste 15 åren med närmare 900 personer och prognosen fram till 2030 visar att befolkningsminskningen planar ut något.

I jämförelse med prognosen så har man dock kunnat se en liten ökning de senaste 5 åren på grund av invandring, där merparten av de som flyttar hit är ungdomar.

Lycksele kommun är samisk förvaltningskommun vilket innebär att samer har rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg, helt eller delvis på samiska. Samer har även rätt att använda sitt språk i kontakter med kommunen och myndigheter i området. Regionen är ett samiskt område med både syd- och nordsamer.

Kommunen tar emot ca 40–50 invandrare per år och de dominerande språken är i dag arabiska, swahili och dari. Idag möts vi också av EU-migranter och flyktingar i vår stad. När det gäller utflyttning anses arbete och studier vara den viktigaste orsaken. Arbetslösheten ligger på ca 14 % och rör främst unga i åldern 20–24 år. Man kan också se att kvinnor är mer negativt inställda än män till att flytta tillbaka och att man i allt större utsträckning flyttar från byar in till Lycksele. Statistiken visar på en åldrad befolkning med tyngdpunkt på medelålders och äldre. De senaste 9 åren har i snitt 66 personer aktivt begärt utträde varje år. Antalet aktiva inträden ligger under samma period på i snitt 8 personer per år. Under samma period döptes i snitt 81 personer per år och det dog i snitt 128 personer per år under samma period. Detta leder till ett totalt minus på i snitt 55 personer per år. Totalt var det i Lycksele församling 8 973 medlemmar vid årsskiftet 2015.

Lycksele har en bra samhällsservice även om kommunens ekonomi gör att resurserna och kvaliteten är bristfällig inom vissa områden. Vi har grundskola, gymnasium och möjlighet till högskolestudier på distans. För äldre och handikappade finns boende av olika slag. Kommunen är i och med dessa saker den största arbetsgivaren med närmare 1 500 anställda. Vårdcentraler och akutsjukhus ger också arbete till ca 600 personer. Lycksele har för sin storlek ett väl utvecklat näringsliv. Turismindustrin är stark och man satsar på turism året runt. Lycksele kan marknadsföra sig med många attraktiva och attraktiva besöksmål. Föreningslivet med ca 250 föreningar har en stor betydelse för att ge invånarna en meningsfull fritid. Dock är trenden att många gärna vill ta del av det som erbjuds men färre vill ta ansvar och engagera sig ideellt eller binda sig i föreningslivet. Detta mönster märker man även av inom politiken och det är ett tecken av att nutiden alltmer präglas av ett postmodernt tänkande. Den allmänna attityden kring ideellt arbete i kyrkan

speglar även samhällets syn. Ett annat mönster som går att se är hur tekniken påverkar vårt sätt att mötas.

När det gäller den diakonala situationen i samhället är det synligt att fler individer inom alla åldrar och även barnfamiljer lever i utsatta livssituationer på grund av t ex missbruk, dålig ekonomi, skuldsättning, otrygghet och ensamhet. I det sammanhanget kan man se att samhällets skyddsnet inte alltid räcker till. Den psykiska ohälsan ökar bland invånarna och antalet äldre blir fler.

Hur påverkas församlingen?

Församlingen påverkas naturligtvis av det som händer i kommunen. En sjunkande befolkningssiffra kan vi kanske inte påverka så mycket utan bara konstatera att den rör medlemsstatistiken. Det vi däremot kan försöka påverka är siffran gällande aktiva utträden och inträden genom att bland annat mer aktivt medvetandegöra för Lyckseleborna vad vi gör i samhället annat än gudstjänster av olika slag.

Med allt fler invånare från andra länder ställs kyrkan inför nya utmaningar att möta dessa människor utifrån sin kultur, religion och olika behov. På sikt berörs vi också av att landsbygden dräneras på människor där vi tror att kyrkligheten är störst. Detta kan leda till att fler kommer till våra gudstjänster och övriga verksamheter i tätorten men att byaverksamheten minskar.

Mönster i samhällsutvecklingen som ett alltmer postmodernt tänkande utmanar oss att hjälpa människor att kunna tro på något och framförallt Gud. Att vi är en åldrad befolkning märker redan diakonin av som möts av fler äldre och ska räcka till fler. Kyrkans roll när det gäller socialt arbete väntas öka i takt med att invånare mår sämre. Kyrkan upplevs av många som mindre hotfull att ta kontakt eftersom den inte har något myndighetsutövande.

”Med allt fler invånare från andra länder ställs kyrkan inför nya utmaningar att möta dessa människor utifrån sin kultur, religion och olika behov”

Bilaga 4

Samvärldsbeskrivning, Stensele

Under en tidsperiod har ett antal nysvenskar och ensamkommande flyktningbarn kommit till Storumans kommun och Stensele församling. Befolkningspyramiden kan anses vara vänd åt fel håll då den äldre delen av befolkningen ökar och fler församlingsbor avlider i förhållande till födslar.

Sammantaget kan det i kommunen ändå tack vare inflyttningen konstateras en liten befolkningsökning. För Stensele församlings del ger 21 aktiva utträden och 7 aktiva inträden ett netto på -14. Vid årsskiftet 2015 hade församlingen 3 211 medlemmar.

En utveckling mot ett ännu mer mångkulturellt samhälle pågår hela tiden. Två europavägar möts inom Stensele församling och bidrar på ett positivt sätt till samhällsutveckling och utvecklar infrastrukturen. Turistsåsongen omfattar alla årstider och antalet besökare som stannar 1-3 nätter har ökat något.

Många småföretag finns inom församlingen samt kraftbolag och skogsbolag med lokalkontor. I Storuman finns en livaktig dagligvaruhandel med bland annat två välsorterade livsmedelsaffärer, banker, blomsteraffärer samt två hotell varav ett med restaurang. Småföretagandet i regionen utvecklas och en liten ökning av nyetableringar kan ses. Intresset för att öppna gruvor i närområde är stort från nationer inom och utanför EU. En vindkraftsutbyggnad kommer att ske i närtiden.

Omsorgen med dess service är god. Det finns sjukstuga-hälsocentral med rehabilitering och integrering tillbaka till samhället samt folktandvård. I Storuman finns även ett glesbygdsmedicinskt centrum med internationell inriktning på utbildning och forskning. Då det gäller skola och utbildning utöver grundskola finns det gymnasieutbildning och en välutvecklad folkbildningsverksamhet. Möjlighet erbjuds också till kvalificerade distansstudier på universitet och högskolor. Orten har ett flertal idrottsföreningar och politiska organisationer är etablerade. Ideella föreningar som Röda korset och PMU (Pingstmissionens utvecklingssamarbete) är representerade inom församlingen.

En del människor som bor i Stensele/Storuman arbetar utanför församlingsgränsen och många i församlingen är pensionärer. Församlingens nysvenskar kommer främst från Somalia och Syrien. Språken som talas är

syd-, nord- och umesamiska, arabiska samt ett flertal afrikanska språk. Gruppen tonåringar som bor och vistas i församlingen är stor, främst beroende på folkhögskola och gymnasium.

Storumans kommun är samisk förvaltningskommun vilket innebär att samer har rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg, helt eller delvis på samiska. Samer har även rätt att använda sitt språk i kontakter med kommunen och myndigheter i området. Regionen är ett samiskt område med både syd- och nordsamer.

Stensele församling ingår i SKR (Storumans Kristna Råd) tillsammans med missionskyrkan, pingstkyrkan, katolska kyrkan samt frälsningsarmén. En del nysvenskar tillhör den ortodoxa kristna kyrkan och andra är muslimer. Nykomna svenskar, asylsökande och flyktingar är bosatta både i Stensele och i Storuman där de får omsorg och utbildning i svenska.

Stensele församlings "kyrkkärna" (församlingsbor som regelbundet besöker gudstjänster) har vuxit på grund av att nysvenskar engagerar sig och det förekommer att de bjuder församlingsborna på mat från sina hemländer. Någon främlingsfientlighet märks inte i församlingen.

En stor del av församlingens diakonala arbete är inriktat på att hjälpa nysvenskar och asylsökande samt ensamma och familjer i socialt utsatta situationer. Återkommande andaktsträffar hålls på äldreboendena Sibyllagården, Blåsippan, sjukstugan samt på Tranan. Födelsedagsfester för de som fyllt 80 år och äldre är en tradition och det finns det som kallas för Träffpunkt samt syföreningar.

"Församlingens" kyrkkärna" (församlingsbor som regelbundet besöker gudstjänster) har vuxit tack vare nysvenskars engagemang"

Bilaga 5

Samvärldsbeskrivning, Vilhelmina

Vilhelmina är enligt statistiken en församling med äldre befolkning och många av medlemmarna är pensionärer. Begravningsgudstjänster är fler, (93) i förhållande till dopgudstjänster, (40), (2015). Inom Vilhelmina kommun har befolkningsförändringar ägt rum då ett stort antal flyktingar anlänt från olika länder och sökt uppehållstillstånd.

Under 2015 hade Vilhelmina församling 39 aktiva utträden och 3 aktiva inträden. 5 146 personer var kyrkotillhöriga vid årsskiftet 2015.

Vilhelmina har gymnasieutbildning och gruppen tonåringar är därför relativt stor. Efter gymnasiet flyttar de flesta ungdomar till olika studieorter för vidare utbildning och etablerar ofta en framtid på någon annan plats. Kommuninnevånare som väljer att stanna kvar pendlar ofta till sina arbeten men en del hittar möjlighet till arbete på sin hemort. När det gäller de som pendlar visar kommunens hemsida på följande siffror (2009). Utpendling till övriga kommuner, män 269 och kvinnor 72, till övriga län, 132 män och 43 kvinnor. Inpendling från övriga kommuner i länet, 97 män och 65 kvinnor, från övriga län, 50 män och 29 kvinnor. De vanligaste yrkena i kommunen är inom vård och omsorg och innehas mest av kvinnor (502) (kommunens hemsida, 2009). Inom de mansdominerade arbetsområdena är fordonsförare vanligast, 113 män jämfört med 7 kvinnor.

För några år sedan lades Vilhelminasågen ned vilket befarades påverka orten mycket negativt. Arbetslösheten skulle stiga och utflyttning från Vilhelmina skulle ske men det har visat sig att denna förutspådda negativa trend inte har uppstått.

Inom Vilhelmina kommun finns det många etablerade småföretagare, på centralorten två matvaruaffärer, COOP och ICA Tallen, två blomsterbutiker, två banker, två hotell med restauranger, café och matservering på Folkets hus samt Stenmans konditori. Mindre dagligvarubutiker finns i Stalon, Saxnäs, Dikanäs, Klimpfjäll och Kittelfjäll.

Kommunen har tio kommunala förskolor, två fristående förskolor, fyra fritidshem, fyra grundskolor med klasserna 1-9 varav tre är kommunala och en fristående. De mindre orterna Latikberg, Malgovik, Saxnäs och Dikanäs har skolor och gymnasiet Malgomajskolan finns i Vilhelmina.

Vården i Vilhelmina består av sjukstuga, folktandvård, en privatägd tandvårdsklinik, fem äldreboenden varav två har särskilt boendeform med inriktning mot dementvård.

Vidare finns det gruppboendestäder för funktionshindrade, dagverksamhet samt övriga insatser enligt LSS. Kommunikationer till och från orten är järnväg, flyg och bussförbindelser. Flygplatsen Sagadal har stor betydelse för samhällsutvecklingen och turismen.

Olika idrotts- och politiska organisationer, diverse ideella föreningar och bygdeföreningar är representerade i Vilhelmina samt kommunala pensionärs- och handikappsråd.

Vilhelmina kommun är samisk förvaltningskommun vilket innebär att samer har rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg, helt eller delvis på samiska. Samer har även rätt att använda sitt språk i kontakter med kommunen och myndigheter i området. Regionen är ett samiskt område med både syd- och nordsamer.

Det kommer regelbundet nya flyktingar till Vilhelmina. Problemet många upplever är att de med olika etniska bakgrunder stängs in i lägenheter vilket i sin tur skapar svårigheter. De asylsökande kan uppleva tider av stor osäkerhet beroende på möjligheten att få uppehållstillstånd eller inte. Kvotflyktingarna har en annorlunda situation då de redan fått asyl. Detta innebär bland annat att de direkt får börja lära sig det svenska språket, vilket ger dem andra möjligheter.

EU-migranter finns också i samhället sedan en tid tillbaka. Deras möjligheter till försörjning är till en början tiggeri, vilket innebär svårigheter för dem i vinterhalvårets kalla klimat.

Vilhelmina församling försöker sedan många år inkludera alla som söker kontakt vilket ofta ger möjlighet till en gemenskap där invandrare kan få möjlighet att visa sina kulturrikedomar. I Vilhelmina finns Vilma asyl som startades av församlingens förra diakon Ulla-Britt Granberg och denna resurs är till stor hjälp för många människor.

Nysvenskar har kommit till Vilhelmina från bland annat Irak, Iran, Afghanistan, Somalia och Syrien. De språk som talas bland dem är t ex franska, arabiska och arameiska. Det finns även finsktalande i församlingen samt församlingsbor som är beroende av teckenspråk. I våra gudstjänster möter vi deltagande nysvenskar och asylsökande som tillhör katolska kyrkan, ortodoxa kristna och även en del muslimer.

Det Ekumeniska rådet bildades för ett antal år sedan och i detta ingår Vilhelmina församling, Missionsförsamlingen, Pingstförsamlingen, Frälsningsarmén och Vilhelmina fria församling.

”Inom Vilhelmina kommun har befolkningsförändringar ägt rum då ett stort antal flyktingar anlänt från olika länder och sökt uppehållstillstånd”

De flesta riksdagspartier finns representerade i Vilhelmina kommunfullmäktige förutom miljöpartiet och Liberalerna. När det gäller bygdegemenskapen så finns det många lokala byaföreningar.

Inom Vilhelmina församling finns det fem kyrkor och ett kapell. Till verksamheten räknas även Umnäs kyrka som ingår i fjälldistriktet även om den rent geografiskt befinner sig inom Stensele församling.

Återkommande andakter sker på äldreboendena Åsbacka, Tallbacka, Strandbacka, Sagagården och Saxnäsgården. Diakonal verksamhet består främst av hembesök, hjälp till behövande, flykting- och asylsökandeverksamhet, barn- och ungdomsverksamhet samt i samband med konfirmation vilket idag är ca 50 procent. Den sociala situationen i vårt samhälle visar på att mer diakonala resurser kommer att behövas.

Vilhelmina församling tar regelbundet emot arbetssökande för arbetsträning inom såväl församlingens verksamhet som inom begravningsverksamheten. Idag är arbetslösheten i samhället på ca 11 procent, enligt Arbetsförmedlingen.

Bilaga 6

Samvärldsbeskrivning, Åsele–Fredrika

Åsele är den gamla mötesplatsen i församlingen för samerna. Man möttes till marknad, ting, bröllop, dop och begravning. Folkmängden i Åsele var 1950 drygt 7 000 personer och i Fredrika på 1940-talet ca 2 000 personer.

Arbetsförmedlingen gav flytt- och startbidrag om man flyttade söderut vilket medverkade till att befolkningen på 20 år sjönk med cirka 3000 personer. Vid årsskiftet 2015 var befolkningen i Åsele–Fredrika församling 2 832 personer, varav 2184 kyrkotillhöriga. I Åsele–Fredrika har under 2015 3 begärt inträde och 21 utträde ur Svenska Kyrkan.

Traditionellt har kommunen haft en övervägande andel män, så även i dag. Av ungdomarna är det fler flickor/unga kvinnor som flyttar till högre utbildning och arbete på andra orter jämfört med pojkar/unga män. Asylsökande och invandrare som får uppehållstillstånd stannar ofta kvar om de kan få arbete. Genom åren har människor från många inom- och utomeuropeiska länder blivit bofasta. Många språk och kulturer finns därför representerade.

I kommunen minskar befolkningen stadigt samtidigt som medelåldern ökar, vilket leder till att kommunens ekonomi blir mer ansträngd. Strukturiomvandlingar av samhällsservice och skolmöjligheter har lett till att eleverna i Fredrika 2013 flyttades till högstadiet i Åsele, vilket ledde till att flera barnfamiljer och även företag flyttade från kommunen. Inflyttningen påverkades också på grund av skolans förändring. Beslutet att det särskilda boendet i Fredrika skulle ändras om till ett trygghetsboende innebar oro hos både de äldre och deras anhöriga. Detta skulle också leda till färre arbetstillfällen. I Fredrika är några personer anställda av kommunen samt av servicekontoret för Sveriges största landbaserade vindkraftpark som finns i området.

I Åsele finns grundskola från förskoleklasser till och med högstadiets åk 9. Barn med samiskt ursprung har tillgång till undervisning i samiska. Invandrare från olika delar av världen får SFI. Vindelns folkhögskola har öppnat en filial där olika nationaliteter studerar vidare. Distansundervisning på olika nivåer förmedlas genom Lärcentrum, som också är universitetsfilial.

Samhällsservicen är god med folktandvård, sjukstuga, apotek, handikappomsorg med gruppboenden, uppsökande och dagverksamhet för psykiskt funktionshindrade, äldreomsorg och hemtjänst.

Förutom Åsele kommun och Södra Lapplands sjukvårdsdistrikt som största arbetsgivarna, finns arbete inom handel och service. Privata turistrentreprenörer finns etablerade på orten. Renskötsel bedrivs inte specifikt inom kommunen utan över hela det område där samerna rör sig i sitt arbete.

Flera studieförbund finns representerade, två nykterhetsförbund och två aktiva idrottsrörelse för alla åldrar och intressen, Åsele IK och Fredrika IF. Föreningslivet är genomgående mycket aktivt både i centralorten och i byarna med stort inslag av ideellt arbete.

Förutom Svenska kyrkan finns i dag Filadelfia och EFS som samverkar på ett fruktbärande sätt. Visst samarbete finns även med Frälsningsarmén. Regelbundna gudstjänster och bönesamlingar anordnas gemensamt och växlar mellan samfundens lokaler.

Vi kan se att asylsökande och nysvenskar hittar till församlingens gudstjänstliv.

Under 2016 har flera barnfamiljen flyttat till Fredrika, vilket har positiv inverkan på många sätt. Bland annat har elevantalet ökat i förskola och skola.

”Vi kan se att asylsökande och nysvenskar hittar till församlingens gudstjänstliv”

Bilaga 7

Barnkonsekvensanalys

Inledning

”Folk kom till honom med barn för att han skulle röra vid dem. Men lärjungarna visade bort dem. När Jesus såg det blev han förargad och sade: ’Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in.’ Och han tog dem i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem.” (Mark 10:13–16)

Kartläggning

Barnrättspolitik (se www.barnombudsmannen.se/max18).

Regeringen har formulerat ett övergripande mål för barnrättspolitik. Målet är att barn och unga ska respektas och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. För att kunna följa upp målet har det brutits ned i sex delområden som var för sig bidrar till måluppfyllelsen: Ekonomi, hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet, samt stöd och skydd. Varje område är direkt kopplat till barnkonventionen. Inom varje område finns flera indikatorer som beskriver hur barn har det. För mer information, se bilaga ”Att vara barn i Sverige Bilaga SCB levnadsvanor”, eller SCB:s hemsida.

Ekonomi

Barnfattigdomen har ökat i Sverige de senaste åren. 12% av barnen i Sverige lever enligt Rädda Barnen i barnfattigdom, som antingen har låg inkomststandard – alltså så låg inkomst att pengarna inte täcker nödvändiga kostnader – eller får försörjningsstöd, tidigare kallat socialbidrag. Samtidigt har fler barn och unga idag en egen mobiltelefon och dator. (Tillgång till egen dator har ökat från 56 till 73% de senaste 5 åren).

Storuman & Vilhelmina: Ca 25% av barnen (något lägre i Storuman) lever i ekonomiskt utsatta familjer. Siffrorna är dock ändå svårtolkade då procent av att leva i familj med låg inkomststandard och långvarigt ekonomisk bistånd är lägre. Siffrorna är från 2012. Max 18, BoU 2012.

Lycksele: Andelen barn i ekonomiskt utsatta familjer har de senaste åren ökat. (2000 11%, 2012 18%), Max 18, BoU 2012. Sett till de senaste åren har även andelen barn som bor i familjer med låg inkomststandard ökat. (2006 4%, 2012 7%), Max 18, BoU 2012.

Dorotea: 20 % av barnen lever i de hushåll som har de lägsta inkomsterna i samhället. Största andelen finns bland barn med utländsk bakgrund. 11% av barnen i Dorotea lever i hushåll där inkomsterna inte räcker till för att betala boende och de mest nödvändiga levnadsomkostnaderna. Även där är barn med utländsk bakgrund

överrepresenterade. 53% av dessa barn är i den situationen, Max 18, BoU 2012.

Åsele: Barnfattigdomen är ungefär som riksgenomsnittet. 23 % av barnen i Åsele lever i ekonomiskt utsatta familjer (i de hushåll som har de lägsta inkomsterna i samhället). En ökning från 18% år 2008. Gruppen barn med utländsk bakgrund står för en större del än barn med svensk bakgrund. Så är det även när det gäller hur stor andel av barnen som lever i hushåll där inkomsterna inte räcker till för att betala boende och de mest nödvändiga levnadskostnaderna. 6% av de med svenska bakgrund och 40% av de med utländsk bakgrund är i den situationen. Läget ganska konstant för de med svensk bakgrund däremot ses en ökning från 33% till 40% från 2008 till 2012 för barn med utländsk bakgrund, Max 18, BoU 2012.

Hälsa

99% av alla barn och unga tror att de kommer att få det bra i framtiden och 96–98% är för det mesta alltid på gott humör. 86% tränar regelbundet och andelen som hoppar över någon måltid minskar. Samtidigt ökar stress, sömnsvårighet och nedstämdhet. Andelen som röker, snusar eller dricker alkohol regelbundet har minskat de senaste åren.

Vilhelmina: Då vi analyserat siffror så kan det generellt sägas att i åk 9 så mår killar bättre än tjejer, för att sen ändras till att tjejer mår bättre år 2 i gymnasiet och killarna mår sämre. Elevenkäter 2014.

Storuman: Här kan vi se att 20,4% har någon gång mått så dåligt att de medvetet skadat sig själv. Vi vet att detta även finns i Vilhelmina men vi har inga siffror på hur många. Detta känns väldigt oroande. 61% anger att de ser positivt på sin framtid. 7% har eller har haft någon form av ätstörning. Elevenkäter 2014.

I både Storuman och Vilhelmina kan vi se att relativt många känt sig mobbade under högstadietiden. Elevenkäter 2014.

Lycksele: Mer än 40% av tjejerna på högstadiet känner sig stressade flera gånger i veckan. 25% svarar att de känner sig stressade varje dag (enligt enkät ht 2014). LUPP 2014. Utifrån Region Västerbottens barnhälsoindex för Lycksele kommun kan man utläsa att Lycksele ligger under snittet för riket vad gäller mobbning, övervikt, karies, aborter & skador. Under kategorin ”välbefinnande” ligger Lycksele som riket i snitt. Barnhälsoindex 2012.

De flesta elever på gymnasiet som bedömer sin hälsa som mycket bra är de som sällan berusar sig. LUPP 2014.

Enligt barnhälsoindex ligger Lycksele bättre till än rikets snitt vad gäller alkohol & rökning bland tonåringar. Barnhälsoindex 2012.

Dorotea: De viktiga delarna i statistiken saknas gällande rökning tonår, alkohol tonår, välbefinnande och mobbning. Sammantaget barnhälsoindex, med de delar som finns med, ligger Dorotea precis på riksgenomsnittet. Barnhälsoindex 2012.

Åsele: Välbefinnandet är stort. Inte så mycket mobbning. Alkohol i tonåren är relativt vanligt även så rökning. Tendenser: viss ökning av självskadebeteenden, droger bland vissa äldre gymnasieelever och ungdomar med utländsk bakgrund. Barnhälsoindex 2012.

Utbildning

Det är lugnare i skolan idag än för fem år sedan, både i klassrummet och i matsalen, visar SCB:s undersökning om barns levnadsförhållanden. Samtidigt upplever fler stress idag än tidigare och resultatet i PISA-undersökningen visar på försämrade skolresultat, t ex har andelen elever med goda matematikkunskaper och god läsförståelse minskat med 10% de senaste tio åren

Vilhelmina & Storuman: Elever som uppnått grundskolans mål ligger högt. I Vilhelmina 76% och Storuman 88% Elever med gymnasiebehörighet är i Vilhelmina 80% och i Storuman 90%. Flickor har i högre grad behörighet än pojkar i Vilhelmina och i Storuman är det väldigt jämt mellan könen. Max 18, BoU 2012/2013.

Lycksele: Enligt Barnhälsoindex ligger Lyckseles nivå i linje med rikets vad gäller gymnasiebehörighet. Enligt samma index har andelen elever som uppnått grundskolans mål de senaste åren hållit sig strax över snittet för riket. Barnhälsoindex 2012. En stor del av kommunens elever i grundskolan svarar att de känner sig delaktiga i skolan och sin egen utbildning, dock i större utsträckning bland de yngre (f-åk6) än bland de äldre (åk7-9). Elevenkäter 2014.

Dorotea: 77% av eleverna har uppnått grundskolans mål och andelen elever som gått ut grundskolan med grundläggande behörighet att söka till gymnasiet är 91%. Skolverket 2014.

Åsele: År 2013 uppnådde 85% av eleverna grundskolans mål. En minskning från 2009 när andelen var 91%. Gymnasiebehörigheten ligger högre än riksgenomsnittet. Max 18, BoU 2012.

Enligt en enkät som SKL (Sveriges kommuner och landsting) utformat för klass åtta, där man undersökt hur nöjda eleverna är med sin skola och undervisning, ligger Åsele på plats tre i rapportens top-20 lista. Enkät SKL 2013/2014.

Trygghet

98% av barn och unga känner sig trygga (under dagen) där de bor, på väg till och från skolan, samt på skolan. Samtidigt som de flesta känner sig trygga finns, framförallt på kvällstid, områden där barn och unga inte känner sig trygga.

Vilhelmina & Storuman: Generellt så känner sig de flesta trygga i skolan och att de trivs med skolarbete och undervisning. I Storuman känner sig 87% trygga i hemmet. Elevenkäter 2014.

Lycksele: De allra flesta barn i Lycksele känner sig trygga i hemmet och i skolan. Något mindre trygga är man i bostadsområdet på kvällar och nätter, ute på stan, på fritidsgården, på buss/tåg eller liknande. Där man känner sig minst trygg är på nätet. LUPP 2014.

Enligt enkäterna från grundskolan svarar de allra flesta att de känner sig trygga i skolan. Elevenkäter 2014.

Dorotea: Inga uppgifter tillgängliga.

Åsele: Enligt socialtjänsten upplever man minskat ”bus på byn” och minskad skadegörelse. Socialtjänsten i Åsele 2015.

Delaktighet

Relativt få barn och unga ägnar sig åt aktiviteter för att åstadkomma förändringar, tex genom ett politiskt engagemang. En sak man kan se är att det idag är fler som väljer varor som uppfyller någon form av krav, t ex rättvisemärkning, än för fem år sedan.

Vilhelmina & Storuman: Övervägande andel av ungdomarna är med i någon förening eller organisation. Elevenkät 2014.

Lycksele: Vad gäller skolan, se under rubriken ”Utbildning”. Det politiska intresset & intresset för samhällsfrågor har för barn i högstadiet & gymnasiet ökat något de senaste åren. LUPP 2011/2012.

Dorotea & Åsele: Inga uppgifter tillgängliga.

Stöd och skydd

Idag är det färre barn som utsätts eller lagförts för brott än för fem år sedan. Andelen barn som omhändertagits för vård utanför hemmet eller på institution har dock ökat de senaste åren.

Vilhelmina & Storuman: Barn i vård med placering utanför det egna hemmet har ökat precis som för Sverige i stort. Max 18, BoU 2012.

Lycksele: Andelen barn i vård med placering utanför det egna hemmet ligger över rikets snitt och har de senaste åren ökat kraftigt. Max 18, BoU 2012.

Dorotea: Vad gäller barn lagförda för brott saknas aktuella uppgifter. Dorotea låg 2013 på plats 8 i landet när det gäller antal barn i vård med placering utanför det egna hemmet (458,5 per 10000). En rejäl ökning från 2009 när siffran var 161,3 per 10000. Max 18, BoU 2012.

BoU 2012.2009 när siffran var 161,3 per 10000. Max 18, BoU 2012.

Åsele: Barn lagförda för brott (ungdomar mellan 15 och 17 år) har minskat mellan år 2009 och 2013. Max 18, BoU 2012.

Alkohol/droger

Vilhelmina & Storuman: En hög procent av föräldrarna använder alkoholhaltiga drycker. När ungdomar får tag i alkohol så är det från kompis eller ”annan person”. Alkoholdebuten sker i stor utsträckning vid examen (åk9).

Skrämmande är att 27% någon gång åkt med berusad förare i Vilhelmina (övervägande tjejer), i Storuman är andelen 15%. I Vilhelmina har 18,8% kört berusade i åk 9 och i Storuman är det 9%. Elevenkäter 2014.

Lycksele: Både när det gäller rökning och alkohol ligger Lycksele bättre till än rikssnittet. Barnhälsoindex 2012.

Dorotea: Inga uppgifter tillgängliga.

Åsele: Då det gäller rökning i tonåren ligger Åsele enligt rikssnittet, men gällande alkohol är konsumtionen högt över snittet. Barnhälsoindex 2012.

Beskrivning

Denna BKA i FIN är avsedd att var underlag till alla beslut i hela pastoratet kommande mandatperiod.

Det som saknas i denna kartläggning är på grund av tidsbrist intervjuer, samtal och gemensamma enkäter med barn och unga, både i kommunerna samt i våra egna verksamheter. Till nästa BKA inför FIN krävs en längre tidsperiod för insamling av material till kartläggningen för att få med barn och ungas delaktighet och inflytande.

Fyra av barnkonventionens artiklar är grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas:

Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

En annan artikel som kan vara värd att beakta är artikel 4, som anger hur man som beslutsfattare ska tänka kring resursfördelning. Detta ligger också i linje med kyrkoordningens text om barnets särställning.

Situationen för barn och ungdomar i pastoratet är inte unik. Här finns samma möjligheter och samma problembilder som för länet och riket i övrigt, om än med lokala variationer. Här följer några lokala faktorer som vi vill lyfta fram i beskrivningen av att vara barn eller ungdom i pastoratet.

Andelen barn i ekonomiskt utsatta familjer har i flera av pastoratets församlingar ökat.

I alla pastoratets församlingar tas det emot fler och fler flyktingfamiljer och ensamkommande flyktingbarn.

Vi täcker de flesta åldrar i pastoratets barn- och ungdomsverksamheter (0-18 år), men de barn och ungdomar som vi ser att vi inte möter i samma utsträckning är flyktingar och nysvenskar.

I samtliga församlingar finns fritidsgårdar samt ett rikt föreningsliv. Många barn och ungdomar är medlemmar i någon eller flera av dessa föreningar.

I Storuman och Vilhelmina har vi fått fram uppgifter som visar ökade problem med alkohol och bilkörning där ungdomar är inblandade. I övriga församlingar saknas uppgifter kring detta.

I Åsele och Storuman har problem kring psykisk ohälsa med självskadebeteende ökat. I övriga församlingar har vi inte fått fram några uppgifter men vi vet att det förekommer även där.

Analys

Då vi ser att våra verksamheter fyller en diakonal och social funktion för många barn och unga är det oerhört viktigt att alla ska ha möjlighet att delta oavsett ekonomiska förutsättningar.

Enligt barnkonventionens sjätte artikel har alla barn rätt till liv och utveckling. I barnkonventionen ses även andlig utveckling som en del av en helhet av barns behov tillsammans med barnets fysiska, psykiska, moraliska och sociala utveckling. Därför ska verksamheter och gudstjänster utformas så att även barn och ungdomar får dessa behov tillgodosedda.

Det ökade antalet flyktingfamiljer och ensamkommande flyktingbarn är något vi måste tänka till kring hur vi i församlingarna tillsammans med andra aktörer i samhället hjälps åt för att få till en positiv integration.

Även när det gäller den ökade psykiska ohälsan och problemen med alkohol och droger måste vi tillsammans hitta vägar för att arbeta förebyggande och möta de behov vi ser.

Barnets bästa ska enligt barnkonventionen (artikel 3) beaktas vid alla beslut som rör barn, exempelvis vid inköp, byggnationer, omstruktureringar och personalärenden.

Slutsatser:

- Allt fler barn och unga lever i ekonomiskt utsatta familjer.
- Många av våra gudstjänster möter inte barn och ungdomars behov av andlig utveckling och gudstjänstliv.
- Det finns många flyktingfamiljer och ensamkommande flyktingbarn.
- Bra samarbete och samverkan med andra aktörer i samhället krävs för att kunna svara mot barn och ungdomars behov.
- Psykisk ohälsa finns bland barn och unga.
- Alkohol och droger är ett problem bland alltför många unga.

SÖDRA LAPPLANDS PASTORAT
STORGATAN 51, 921 32 LYCKSELE
TEL: 0950-276 60
WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/SODRALAPPLAND

Svenska kyrkan
SÖDRA LAPPLANDS PASTORAT